

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr. Magyar Balázs ügyvéd által képviselt felperesnek a felülvizsgálati eljárásban dr. Gutper Ildikó ügyvéd által képviselt I. rendű, dr. Varga László ügyvéd által képviselt II. rendű, III. rendű, kk. IV. rendű alperesek ellen birtokháborítás megszüntetése iránt a Tapolcai Városi Bíróságon 2.P.20.570/2006. számon megindított, majd a Veszprém Megyei Bíróság 2008. április 1. napján meghozott 1.Pf.20.307/2008/3. számú jogerős ítéletével befejezett perében, az említett számú másodfokú határozat ellen a felperes által 29. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán a 2009. március 11. napján megtartott tárgyaláson meghozta az alábbi

i t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a Veszprém Megyei Bíróság 1.P.20.307/2008/3. számú jogerős ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen az I. rendű alperesnek - 15 napon belül - 10.000 (Tízezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s :

Az elsőfokú bíróság - a felperes keresetének helytadva - ítéletével ... Város Jegyzőjének 2006. szeptember 1-jei 2/2971-9/2006. számú birtokvédelmi határozatát megváltoztatta és az alperesek birtokvédelmi kérelmét elutasította.

Az elsőfokú bíróság az alábbi tényállást állapította meg:

A perbeli, korábban állami tulajdonban lévő ... hrsz-ú ingatlanon egy gyalogút húzódott. Az alperesek jogelődei, valamint más ingatlanok birtokosai is ezen az úton közelítették meg ingatlanaikat. A későbbiek során a ... hrsz-ú ingatlan a felperesi önkormányzat tulajdonába került, az ingatlan-nyilvántartás adatai szerint kivett közterületnek minősül. Az I. rendű alperes a 2003. szeptember 8-án kötött adásvételi szerződéssel szerezte meg a ... hrsz-ú ingatlan tulajdonjogát. Amikor megbízásából munkagépek haladtak át az önkormányzati tulajdonban álló ingatlanon, az átjárás ellen a felperes tiltakozott, majd az ingatlanon egy pad elhelyezésére került sor, amelyet a képviselőtestület 2005. április 24-ei határozatával utólagosan engedélyezett. Az alperesek jogi képviselőjében eljáró ügyvéd 2006. január 6-ai beadványában kérte a pad eltávolítását. A képviselőtestület az 1/2006. (I.25.) határozatával a kérelmet elutasította, megállapítva, hogy birtokháborítás nem történt. Az I-II. rendű alperesek 2006. június 15-én ismételten kérték a birtokháborítás megszüntetését, majd a kijelölés folytán eljáró ... Város Jegyzője 2006. szeptember 1-jei 2/2971-9/2006. számú határozatával az I. rendű alperes birtokvédelmi kérelmének helytadott, kötelezte a felperest a birtokháborítás megszüntetésére és arra, hogy a ... hrsz-ú ingatlan útként használt részén a kérelmezők részére az átjárást gyalogosan, gépjárművel, szükség esetén munkagéppel tűrje.

Az elsőfokú bíróság ítéletének jogi indokolása szerint az alperesek nem tekinthetők békés birtokosnak, figyelemmel arra, hogy nem is voltak a közterület birtokában, másrészt hosszabb ideig eltűrték, hogy a felperes tiltakozzék átjárásuk ellen. Megállapította, hogy az alperesi ingatlan javára szolgalmi jog az ingatlan-nyilvántartásba nincs bejegyezve, közterület használati engedéllyel nem rendelkeznek, ezért a felperes a pad elhelyezésével birtokháborítást nem követett el, az alpereseket a Ptk. 188. § (1) bekezdése alapján birtokvédelem nem illeti meg.

Az alperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a keresetet elutasította.

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást ítélezése alapjául elfogadta, azonban az arra alapított döntésének meghozatala során az elsőfokú bíróságtól eltérő jogi álláspontot foglalt el.

Az alperesek fellebbezési érvelése kapcsán rámutatott arra, hogy a felperes az ingatlan szükségképpen birtokosa, az alperesek részéről pedig a saját ingatlanuk megközelítése céljából megvalósuló használat is birtoklásnak minősül, különös tekintettel arra, hogy az I. rendű alperes tulajdonát képező ... hrsz-ú ingatlan közúti összekötéssel nem rendelkezik. A közös birtokosok - egymás közötti jogviszonyuk alapján - egymással szemben is

jogosultak a birtokvédelemre [Ptk. 189. § (2) bekezdés, 192. § (1) bekezdés]. A békés birtoklásban megzavart fél jogosultságát vélelmezni kell. A kiemelték szerint a perbeli, az ingatlan-nyilvántartás szerint „kivett közterület” füves jellege és zöldövezeti besorolása - mivel nem díszpark, nem közpark - nem jelenti azt, hogy annak átjárás céljára való igénybevétele nincs lehetőség. Az átjárási jog gyakorlása a közterület rendeltetésével nem ellentétes, annak közcélú használata nem korlátozható, a közterületet bárki használhatja, annak rendeltetése különösen a közlekedés biztosítása. Ez következik a 2000. évi CXII. törvény (ún. Balaton törvény), továbbá az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (Éptv.) rendelkezéseiből, valamint a közterület-felügyeletről szóló 1999. évi LXIII. törvény 27. § a) pontjából, végül az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvényben (Inytv.) foglaltakból is. Megítélése szerint a felperes birtoksértő módon, tilos önhatalommal fosztotta meg az alpereseket a birtoklás jogától az átjárás önkényes megakadályozásával. Utalt arra, hogy a pad eltávolítására való kötelezést az alperesek nem kérték, erre vonatkozóan a jegyző határozata sem tartalmazott rendelkezést.

A jogerős ítélet ellen a felperes élt felülvizsgálati kérelemmel, amelyben elsődlegesen annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását, illetve vagylagosan a másodfokú bíróságnak új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság az irányadó jogszabályokból téves jogi következtetést vont le, megsértette a Ptk. 188. § (1) bekezdését, a 192. § (2) és (3) bekezdésében foglaltakat, ezért a jogerős ítélet jogszabálysértő. Érvelése szerint tilos önhatalommal csak a tényleges birtokost lehet megzavarni, birtokától megfosztani, az adott esetben azonban a másodfokú bíróság tévesen jutott arra a következtetésre, hogy az alperesi közterület-használat birtoklásnak minősül. Az így megállapított tényállásból levont jogi következtetés - szerinte - téves. Ezzel szemben az alperesek nem tekinthetők birtokosnak mert tény, hogy közterület használati engedéllyel nem rendelkeztek, ingatlanuk javára szolgalmi jog ingatlan-nyilvántartási bejegyzésére nem került sor. Következésképpen jogcím nélküli birtokosok, birtokvédelem őket nem illeti meg. Azzal is érvelt, hogy a jegyző hatáskör hiányában járt el.

Az I. rendű alperes - szóban előterjesztett - felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban tartására és a személyes megjelenésével felmerült költségét is magában foglaló felülvizsgálati eljárási költsége megtérítésére irányult. A II-IV. rendű alperesek felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztettek elő.

A Pp. 270. § (2) bekezdése és a 275. § (3) bekezdése együttes értelmezéséből következően az eredményes felülvizsgálat alapja az anyagi jogi jogszabálysértés vagy az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatással bíró eljárási jogszabálysértés megvalósulása.

A Legfelsőbb Bíróságnak abban a kérdésben kellett állástfoglalnia, hogy a másodfokú bíróság a jogszabályok értelmezésével helyesen jutott-e arra a következtetésre, hogy az alpereseket a felperessel szemben megilleti a birtokvédelem.

A birtokvédelemre irányuló eljárás - birtokper - a bíróság előtt megindulhat a jegyző határozatának megváltoztatására irányuló kereset alapján; továbbá a közigazgatási szerv előzetes eljárása nélkül, közvetlenül a bírósághoz benyújtott keresettel.

A Ptk. 192. § (1) bekezdése szerint az a fél, aki a jegyző határozatát sérelmesnek tartja, a határozat kézbesítésétől számított 15 napon belül a bíróságtól kérheti a határozat megváltoztatását.

Minden alapot nélkülöz a felperes érvelése atekintetben, hogy a jegyző hatáskör hiányában járt el, mert a birtoksértéstől számítottan több mint egy év eltelt. A jegyző által hozott határozatok „megtámadására” nem a közigazgatási perek szabályait kell alkalmazni. A Ptké. 28. § (2) bekezdése szerint a keresetet a határozatot sérelmesnek tartó fél az ellenérdekű fél ellen indítja meg. A hivatkozott jogszabály ezen rendelkezése meghatározza a per jellegét. Nem közigazgatási perről van szó, a közigazgatási szerv félként nem is szerepel az eljárásban. A per a polgári jogviszony alanyai, a birtoklásban háborított és a birtokháborítást elkövető személy között folyik. A kereseti kérelem tárgya a jegyző határozatának megváltoztatása, a birtoklás kérdésének eltérő rendezése. A Ptké. 27. § (3) bekezdése - eltérően a Pp. 215. §-ától - a kereseti kérelemhez való kötöttséget meghatározott körben feloldja. A bíróságnak nem feladata, hogy felülbírálja a jegyző határozatát, tehát nem csupán azt vizsgálja, hogy milyen volt az eredeti birtokállapot, hogy a birtokost tilos önhatalommal birtokától megfosztották-e, illetve a birtoklásban megzavarták-e és ehhez képest a birtokháborítás megszüntetése tárgyában a jegyző helyes határozatot hozott-e. Következésképpen nem vizsgálhatja a bíróság azt sem, ha a jegyző a határhörén túlterjeszkedett-e.

A bíróság a jegyző határozatának megváltoztatására irányuló perben is a birtokláshoz való jogosultság alapján dönt, tehát - a kereseti kérelem és ellenkérelem korlátai között - a birtokláshoz való jognak megfelelő birtokállapot létrehozásáról rendelkezik.

A másodfokú bíróság ítéletében helyesen hívta fel a Ptk. 192. § (3) bekezdésében foglaltakat, ugyanis míg a jegyző a birtoklás ténye alapján döntött, a bíróságnak - a fentiek szerint - a birtokláshoz

való jogosultság alapján kellett döntenie. Ugyancsak helytállóan foglalt állást „a kettős birtoklás” tárgyában, amely szerint a felperest mint tulajdonost - Ptk. 98. § - megilleti a birtoklás joga és a birtokvédelem, a dolgot hatalmában tarthatja és birtokvédelemben is jogcíme szerint részesül. Megalapozatlan az a felperesi felülvizsgálati érvelés, miszerint az alperesek nem tekinthetők békés birtoklásban megzavart félnek, mivel a közterületnek soha nem voltak birtokosai. A Legfelsőbb Bíróság egyetért a másodfokú bíróság jogi okfejtésével „a kivett közterület” tárgyában kifejtettek kapcsán. Az önkormányzat tulajdonában lévő kivett közterületként bejegyzett területen a terület közcélú használata nem korlátozható, azt bárki - erre irányuló szolgálat alapítása nélkül is - használhatja, annak elsődleges rendeltetése a közlekedés biztosítása. Következésképpen az alperesek békés birtoklásban megzavart félnek minősülnek, akiknek a birtokláshoz való jogosultságát vélelmezni kell. Ezért helytállóan alkalmazta a másodfokú bíróság az általa - az előzőek szerint - hivatkozott jogszabályi rendelkezéseket és nem tévedett amikor kimondta, hogy a felperes azzal, hogy az alperesek átjárását megakadályozta, a „tényleges birtoklást” tilos önhatalommal zavarta meg.

A fentieket kiemelve a másodfokú bíróság által levont jogi következtetések helytállóak, az alpereseket a birtokvédelem megillette [Ptk. 188. § (1) bekezdés]. Ennélfogva a másodfokú bíróság jogszerű álláspontra helyezkedett annak megállapításakor, hogy a jegyző határozatának megváltoztatására nincs jogi lehetőség.

A Legfelsőbb Bíróság - az előzőekben kifejtettekre alapítottnan - a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott jogszabálysértés hiányában - a Pp. 275. § (3) bekezdésében foglaltak alkalmazásával - hatályában fenntartotta.

Az eredménytelen felülvizsgálati kérelmet előterjesztő felperes a Pp. 270. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles megfizetni az I. rendű alperes felülvizsgálati eljárással felmerült költségét. Arra nem volt jogi lehetőség, hogy a tárgyaláson személyesen megjelenő I. rendű alperes felülvizsgálati tárgyaláson való megjelenésével kapcsolatosan költséget ítéljen meg, tekintettel arra, hogy a felülvizsgálati tárgyaláson való megjelentetése nem volt kötelező, a fél személyesen joghatályos jognyilatkozatot nem tehet (Pp. 73/B. §).

Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 5. § (1) bekezdés b) pontja alapján a felperest megillető illetékmentesség folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986.

(VI.26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2009. március 11.

Dr. Orosz Árpád sk. a tanács elnöke, Dr. Csentericsné Dr. Ágh Bíró
Ágnes sk. előadó bíró, Dr. Szabó Julia sk. bíró

K.Gyné

A kiadmány hitelével:

bírósági tisztviselő